

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Руслан БІЛОКУРСЬКИЙ

ПРОГРАМА
ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДО АСПІРАНТУРИ

для здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності

A1 ОСВІТНІ НАУКИ

галузі знань А ОСВІТА

Схвалено і затверджено
вченою радою факультету філософії та соціальних наук
Голова вченої ради _____ **ПРОКОП**
Протокол № 9 від 03 жовтня 2025 року

Чернівці - 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Додаткове вступне випробування в аспірантуру зі А1 Освітні науки на освітній ступінь «доктор філософії PhD» в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича може бути призначено для вступників з дипломом магістра/спеціаліста з іншої галузі знань.

Мета - визначення рівня обізнаності зі специфікою галузі, розуміння досягнень світової цивілізації у галузі педагогічної науки з урахуванням надбань української педагогічної думки та шкільної практики, багатовікових педагогічних традицій українського народу; володіння базовими педагогічними категоріями.

Програма додаткового вступного випробування охоплює знання загальних засад педагогіки - педагогічних концепцій, підходів та поглядів класиків і сучасних учених на проблеми освіти та виховання; тенденцій, актуального стану та перспективи розвитку освіти в Україні та світі.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Поняття про педагогіку як науку. Предмет, завдання і основні категорії педагогіки.

Різноманітність течій зарубіжної педагогіки.

Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Взаємозв'язок педагогічної теорії та педагогічної практики. Сучасні педагогічні технології навчання і виховання.

Поняття про методологію педагогіки. Методи науково-педагогічного дослідження, їх характеристика. Логіка педагогічного дослідження

Фактори розвитку особистості та їх взаємозв'язок.

Вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості та їх урахування у педагогічному процесі.

Розвиток і соціалізація особистості. Поняття розвитку і формування особистості. Основні фактори розвитку та формування особистості. Вікова періодизація у педагогіці. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку дітей в різні вікові періоди.

Поняття системи освіти. Структура системи освіти України. Загальна характеристика загальної середньої освіти. Типи закладів освіти.

Українська народна педагогіка – джерело наукової педагогіки.

Виховання як провідний фактор розвитку та формування особистості.

Історія педагогіки – складова частина духовної культури; її предмет та джерела.

Нормативно правові документи, що регулюють діяльність системи освіти, визначають основні напрями її реформування.

Національна освіта як соціокультурне явище.

Філософія освіти: поняття і предметне поле. Освіта в контексті глобалізації. Технологізація освіти як історична неперервність.

Неперервна освіта як філософська і педагогічна категорія.

Організаційно-педагогічні засади ступеневої освіти в Україні. Тенденції розвитку неперервної освіти в Україні. Неперервна освіта як світова тенденція. Світові тенденції в організації неперервної освіти. Ступенева освіта та шляхи її впровадження в практику.

Сутність і особливості педагогічної діяльності. Становлення та розвиток педагогічної професії.

Вимоги до професійної компетентності сучасного фахівця. Завдання сучасного педагога Нової української школи.

Значення професійно-педагогічної освіти для цивілізаційного розвитку, її вплив на розвиток суспільства.

Роль навчання, самовиховання та професійної підготовки особистості у професійному розвитку.

Професійна етика, її значення у професійній діяльності. Взаємозв'язок професійної етики і професійної культури особистості

Роль професійного самовизначення у формуванні особистості.

Суспільна й особистісна цінність неперервної професійної освіти.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКА

Додаткове вступне випробування проводиться відповідно до вимог чинного законодавства, нормативних документів Міністерства освіти і науки України, нормативних положень університету. Додатковий іспит відбувається відповідно до затвердженого розкладу за питання програми.

Вступник має розкрити основний зміст питань і продемонструвати:

- розуміння сутності педагогічної проблеми;
- володіння змістом педагогічних принципів та категорій, вміння оперувати ними;
- уміння аргументувати свої погляди.

Оцінювання відповіді вступника здійснюється за шкалою «зараховано / не зараховано» з урахуванням таких критеріїв:

«зараховано» - вступник вільно оперує педагогічною термінологією, уміло підтримує проблемну дискусію, виявляє професійну ерудицію в передбачуваній сфері наукового дослідження, поінформований щодо найбільш важливих історичних та сучасних педагогічних ідей, здатний проектувати їх на конкретні приклади; розуміє сутнісні складові наукового пошуку, уміє висловлювати та аргументувати власну думку;

«не зараховано» - фіксується у випадку відсутності знань основних проблем обраної наукової спеціальності, за умов неадекватної відповіді на питання, нерозуміння сутності проблеми, що обговорюється, нездатності відповісти на запитання та при відмові давати відповідь.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аймедов К.В., Бабієнко В.В., Бабієнко В.А., Сторож В.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. К.: Видавничий Дім "Слово", 2014. 352 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: підруч. Київ : Либідь, 2008. 689 с.
3. Васянович Г. Педагогічна етика: нач. метод. посіб. Львів: Норма, 2005. 344с.
4. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посіб. Дрогобич: Коло, 2003. 528 с
5. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. Вид. 3-тє. Київ : Академвидав, 2009.
6. Впроваджуємо інклюзію в закладі освіти / Державна служба якості освіти - 2023. - 86 с.
7. Зайченко І. В. Педагогіка : підруч. Вид. 3-є, переробл. та доповн. Київ : Вид. Ліра, 2016. 455 с.
8. Застосування професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: звіт за результатами дослідження / [Софій Н., Новик І., Стягунова О., Венгловська О., Борисенко Ю.,Порфірян І.]; за заг.ред. Н.Софій. УІРО. 2024. - 54 с.
9. Кейс для педагога-наставника / Новик І., Венгловська О. - Київ. УІРО - 2023, 30 с.
10. Ковальчук І. В. Педагогіка: посібник/ І. В. Ковальчук. - Чернівці : Рута, 2018.- 367с.
11. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка. Підручник/ А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. - К. : Знання, 2003. – 438с.
12. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник / О.Г. Кучерявий. -К. : Видавничий Дім "Слово", 2014. –440 с.
13. Майстерність учителя / За книгами Д.Лємова «Майстерність учителя», А.Гіна «Прийоми педагогічної техніки», А.Кроуфорда «Технології розвитку критичного мислення учнів» - зно.ua, 2017. - 68 с.
14. Максименко В.П. Дидактика: курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. – 223 с.
15. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи : навч. посіб. для студентів ВНЗ І. В. Малафіїк. - Київ : Слово, 2015. – 630с.
16. Наставництво: професійна підтримка та розвиток педагогів. Навчально-методичний посібник / Новик І., Венгловська О. - Київ. УІРО. - 2023, 111 с.
17. Нова українська школа : поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н.М. Київ : ТОВ «Вид-во дім «Плеяди», 2017. 206 с URL : <http://nus.org.ua/pr-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>
18. Нова українська школа: формуємо продуктивну комунікацію в контексті демократизації освіти. Ужгород. ЗІППО, 2022. - 123 с.

19. Нові підходи до управління освітнім закладом в умовах реформування освіти : методичний посібник для керівників закладів загальної середньої освіти / уклад. : Л. М. Михайлова, Л. М. Савенко, В. С. Стасюк. Харків : «Друкарня Мадрид», 2018. 98 с.

20. Освіта в умовах воєнного стану: виклики, розвиток, повсякденні перспективи. Інформаційно-аналітичний збірник / Київ: МОН, 2023. - 64 с.

21. Пащенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка. – К. : Центр навчальної літератури, 2018. - 228с.

22. Педагог у викликах воєнного часу. Збірник статей / Уклад. Л. П. Ходанич. – Ужгород: ЗІППО, 2022. – 131 с.

23. Педагогіка : баз. підруч. для студ. вищ. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / Кол. авторів ; за ред. І. Ф. Прокопенка. Харків : Фоліо, 2015.

24. Педагогіка: базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів: навчальний посібник. – К. :Фоліо, 2015. - 576 с.

25. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.

26. Педагогічна інтернатура: разом до професійного зростання : методичний посібник / за ред. А. Черній ; відпов. за вип. : О. Лютко, М. Люшин. Рівне : РОІППО, 2023. - 105 с.

27. Педагогічна майстерність : Хрестоматія : Навч. посіб. / Упоряд. І. А. Зязюн, Н. Г. Базилевич, Т. Г. Дмитренко та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища шк., 2006. – 606 с. : іл. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/147648/>

28. Педагогічна майстерність : Підручник / [І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.]; За ред. І. А. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К. : Вища шк., 2004. – 422 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ex.ua/5074950>

29. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки: навчальний посібник. К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 316 с. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/osn_ped_tehn_Pihtina.pdf.

30. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання : теорія, практика, досвід.- К.: АПН, 2002.- 135 с.

31. Правила організації діловодства у закладах освіти відповідно до нових вимог: методичний посібник. / за заг. ред. В. М. Блажисевської - Хмельницький: ХОІППО, 2023. - 108 с.

32. Правові аспекти освітньої діяльності в умовах законодавчих змін: у запитаннях і відповідях. Навчальний посібник; вид. 2-ге, доповнене/ Гуменюк В. В., Зазуліна Л. В., Блажисевська В. М.- Хмельницький: ХОІППО, 2023 - 157 с.

33. Прокопенко І.Ф. Педагогічні технології / І.Ф.Прокопенко, В.І.Євдокімов.- Х.: Колегіум, 2005. – 224 с.

34. Професійне зростання та емоційна підтримка педагогів. Методичний посібник / С.О.Богданов, О.В.Залеська та ін., – Київ: Університетське видавництво ПУЛЬСАРИ, 2021. – 56 с.

35. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : Підручник / С.О.Сисоєва. – К. : Міленіум, 2006. – 346 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/147940/>

36. Словник термінів і понять сучасної освіти / уклад.: Л. М. Михайлова, О. В. Пагава, О. В. Проніна. За заг. ред. Л. М. Михайлової. Сєверодонецьк, 2020. 194 с.

37. Технології професійного розвитку педагогів в умовах формальної і неформальної освіти: практичний посібник / М.П.Вовк, Г.І.Сотська, Н.О.Філіпчук, Ю.В. Грищенко, С.О. Соломаха, Л.Ю. Султанова, Н.С. Гомеля. – К.: Талком, 2019. – 320 с.

38. Тлумачний словник освітянських термінів / Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти», 2022. - 50с.

39. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : [навч. посібн.] / Л. А. Мартинець. – Вінниця, 2018. – 196 с.

40. Федорчук В. В. Основи педагогічної майстерності: навчально-методичний посібник / В. В. Федорчук. – Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д., 2008. – 140 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pedagogika.ucoz.ua/knygy/METODYCHKA-OPM.pdf>.

41. Фізеші О. Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: навч. посібник / Й.О.Фізеші. -К.: Кондор, 2013.- 390 с.

42. Фіцула М. М. Педагогіка. Посібник. К. : Академвидав, 2002. – 528с.